

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

כרך יא, תש"כ

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

פירוש רש"י: נימוקו עמו, פירושו עמו לתת טעם לכל דבריו". — מובא גם בעירובין נא ע"א ובבכורות לו ע"א, ובשני המקומות פירש רש"י: נימוקו — טעמו'.

שם, עמ' 26, סוף סימן ו: „אין אחר קנין כלום (סנהדרין כד ע"ב)". — עיין שם, שאמנם מדובר בבית דין, אבל הנוסח הוא לאחר. אולם בבא בתרא קנב ע"ב (ששם מדובר בקניין פרטי: אין אחר קנין כלום'. (הסיום יבוא)

אברהם ראנד

השגות

כמה מונחים, שקבעה האקדמיה בזמן האחרון ושנודעו בעיתונות יש בהם עניין לציבור הרחב. ייתכן, כי נימוקי הנגד שיפורטו להלן כבר נשמעו בשעת הברור במליאת האקדמיה, ובכל זאת אולי יש משהו מן החידוש במה שייאמר כאן. אין החלטות האקדמיה עדיפות מחוקים שנתקבלו בכנסת, וידוע כי לחוקים יש גם תיקונים ושינויים.

א. נעמוד על המונח שומר טף. לא מובן, משום מה זכה baby-sitter, שהוא בנוהג האמריקאי עיסוק בשכר, לתשומת-לב האקדמיה. נוסף על כך אין שומר טף בתרגומו הולם את העניין. „טף" הוא מושג קולקטיבי וכולל ילדים ונוער, שאינם זקוקים לשמירה כלל. על baby נאמר במילון אוקספורדי: a very young child; ובמילון ובסטר: a child in arms. מי שיבוא לתרגם בחזרה לאנגלית שומר טף עלול לתרגם a watchman of children

ב. המונח המתקת המיס אומר דרשני. כתוב במקרא על נס המים המרים „וימתקו המים“, ואין עדות לכך, שהיו מלוחים ולא מרים ממש. ולהפך נאמר: „מלח ממתקת את הבשר“ (ברכות ה ע"א). בזמננו אנו קיימת הבעיה של הפיכת מי־ים מלוחים למי שתייה, שאין להם טעם מיוחד וגם לא מתיקות. בהפרדת מלח ממים מלוחים, בין שהם מי־ים ובין מי־תהומות, אין משתמשים בחומרי מתיקה כלשהם כגון סכרין וכדומה. הרי צריך לשמש גר לרגלנו הפסוק: „היאכל תפל מבלי מלח“ (איוב ו, ו), ו„התפלת מיס־עדיפה מ„המתקת מיס“.

ג. האקדמיה טבעה שני מונחים לביטוח, הטעונים הבהרה נוספת. המונח ביטוח רכב מנוע כוונתו לביטוח מכוניות־נוסעים, מכוניות־משא, אופנועים, מוניות, אוטובוסים וטרקטורים. לכשתצא מחדש „פקודת ביטוח כלי רכב של מנוע“ מתקופת המאנדאט על תקוניה והצעות תיקונים חדשות, תצטרך להיקרא „חוק ביטוח רכב מנוע“, בשלושה סמוכים לסומך האחד מנוע. מלבד זאת הצירוף „רכב־מנוע“ למכונית, מנוע לסירת־חופים ומנוע למטוס לעומת הצירוף רכב־מנוע. כמו־כן אין לגזור תואר־השם מהתיבה מנוע, כגון: רכב מנועי (רכב מנוע שלי או רכב שיש לו מנוע?) ולא בינוני פועל רכב ממונע (רכב בעל מנוע או שמא רכב שיש לו מניעות בהפעלתו?) בגלל אי־הבהירות. יש כלים בחקלאות (מרסס, מגפר, מכסחה, מתחתה וכו') הידועים כ„כלים מוטוריים“. ספק אם יתקבל השימוש: כלי מנועי — כלים מנועיים. כן יהיה הדבר לגבי „סדנה מנועית

— סדנאות מנועיות" לעומת "סדנה מוטורית — סדנאות מוטוריות", כמקובל.

המסקנה היא אפוא: מוטור = מנוע, ואילו "מוטורי" כתואר־השם יישאר גם בעברית. על־כן ההצעה האלטרנטיבית היא: "ביטוח רכב מוטורי" או "ביטוח כלי־רכב מוטוריים". ביטוח זה ידוע באנגליה בשם motor insurance.

ד. ביטוח מזווד, המוצע ע"י האקדמיה, טעון ג"כ בירור. ניקח את הפוליסה של מבטחי לוידיס הבינ־לאומיים: Lloyd's traveller's policy. בפוליסה זו מבטח בעל ביח"ר, יצרן, סיטונאי וכדומה, המעסיק סוכנים או זבנים נוסעים, את הסחורות, שהוא מוסר להם. זהו ביטוח של מזוודות, תיבות או אריזות אחרות, שבהן נמצאות הדוגמאות והסחורות. קיים גם ביטוח מסוג אחר, הקרוי באנגליה traveller's personal baggage insurance, בגרמניה Reisegepäckversicherung. זהו ביטוח לחפציו האישיים של הנוסע ואינו חל על סחורות וחפצים, שאינם מיועדים לצרכים אישיים, אפילו נארוז ביחד עם החפצים האישיים.

הביטוי המופשט מזווד רומז אמנם על מזוודה, חבילה, תיבה, אריזה וכדומה, אך אין בו משום הבהרה נוספת, כי חפצים אישיים בתוכם. מובן שהפוליסה מפרטת את התנאים, ואולם הכותרת ביטוח מזווד בבלבד אינה מספקת כאן. מן הראוי למצוא כינוי המביע יותר את עיקר הביטוח.